

MINISTERSTVO FINANCÍ

Č. j.: MF-1167/2021/36-1

ZPRÁVA

**o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitelén
a penzijních společností v roce 2020**

Únor 2021

1 Obsah

Shrnutí	3
1 Kontrola a dozor na finančním trhu	4
1.1 Právní rámec	4
1.2 Informační systémy	5
2 Kontroly u stavebních spořitelen	7
2.1 Subjekty kontrol	7
2.2 Výsledky kontrol	7
2.2.1 Poskytování státní podpory v případě účastníků, jejichž smlouvy byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření	8
2.2.2 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu	9
2.2.3 Poskytování státní podpory v případech smluv uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy	11
2.2.4 Poskytování státní podpory účastníkům, u nichž stavební spořitelny podaly žádost o změnu rodného čísla	12
2.2.5 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří nejsou občany České republiky	13
2.2.6 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří uzavřeli smlouvu o úvěru ze stavebního spoření	14
2.2.7 Shrnutí kontrol ve stavebních spořitelnách	15
3 Kontroly u penzijních společností	18
3.1 Subjekty kontrol	18
3.2 Výsledky kontrol	18
3.2.1 Dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku	19
3.2.2 Dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek	20
3.2.3 Plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku	22
3.2.4 Shrnutí kontrol v penzijních společnostech	26
4 Správní řízení	28
4.1 Správní řízení se stavebními spořitelny	28
4.2 Správní řízení s penzijními společnostmi	28
5 Závěr	30

Shrnutí

Česká republika v rámci své bytové a důchodové politiky vynaložila na podporu stavebního spoření a penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, v roce 2020 celkem 11,5 mld. Kč, a to 4,1 mld. Kč na podporu stavebního spoření a 7,4 mld. Kč na podporu penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření.

Za účelem prověřování, zda je státní podpora v této oblasti poskytována v souladu se zákonnými pravidly, vykonává Ministerstvo financí (dále jen „ministerstvo“) dozor nad dodržováním zákonných podmínek.

Během roku 2020 provedlo ministerstvo v rámci výše uvedeného dozoru kontroly ve všech stavebních spořitelkách a penzijních společnostech působících na finančním trhu v České republice. Celkově bylo zkontrolováno 2.850 smluv s úhrnnou částkou poskytnuté státní podpory a státního příspěvku v celkové výši 21,8 mil. Kč.

U stavebních spořitelken bylo zkontrolováno celkem 1.168 smluv o stavebním spoření, na které byla poskytnuta státní podpora ve výši 6,8 mil. Kč. Kontroly byly zaměřeny na případy, kdy by mohlo dojít k neoprávněnému poskytnutí státní podpory (např. v situacích, kdy mají účastníci více smluv o stavebním spoření nebo nejsou občany České republiky) a na případy s ukončenou dobou spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření před uplynutím tzv. vázací doby. Nedostatky byly zjištěny u 88 smluv, tj. v 7,53 % z kontrolovaných případů a byla vrácena státní podpora v celkové výši 160.823 Kč. Kontrolami nebylo zjištěno takové pochybení stavebních spořitelken, které by vedlo k systematickému porušování jejich zákonných povinností.

U penzijních společností bylo zkontrolováno celkem 1.682 smluv o penzijním připojištění, resp. o doplňkovém penzijním spoření, na které byl poskytnut státní příspěvek ve výši 15 mil. Kč. Kontroly byly zaměřeny na dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku v případech, kdy státní příspěvek nebyl použit ve prospěch účastníků, a na plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku. Nedostatky byly zjištěny u 1.247 smluv, tj. v 74 % z kontrolovaných případů. Na základě provedeného výkonu dozoru byly vráceny státní příspěvky v celkové výši 364.755 Kč. V 1.009 případech byly státní příspěvky v celkovém objemu 6.657.352 Kč, které nebyly použity ve prospěch účastníků, vráceny až po uplynutí zákonné lhůty a kontrolní protokoly tak budou podkladem pro případná správní řízení ke stanovení penále. Kontrolami nebylo zjištěno takové pochybení penzijních společností, které by vedlo k systematickému porušování jejich zákonných povinností.

1 Kontrola a dozor na finančním trhu

Zpráva o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitelen a penzijních společností v roce 2020 (dále jen „zpráva“) je předkládána ke zveřejnění podle ustanovení § 26 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o kontrole“). Zpráva obsahuje pouze zobecněné a anonymizované informace s uvedením konkrétní oblasti kontrol a jejich výsledků.

Hodnocení výsledků kontrol uvedené ve zprávě vychází ze skutečností a poznatků z kontrol provedených v roce 2020 u stavebních spořitelen a penzijních společností, přičemž zahrnuje také kontroly zahájené v předchozích letech, které byly ukončeny v roce 2020.

1.1 Právní rámec

V rámci působnosti ministerstva stanovené zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, vykonává ministerstvo, konkrétně Odbor 36 – Finanční trhy III, podle § 15 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o stavebním spoření“), dozor nad dodržováním podmínek pro poskytování státní podpory stavebního spoření stanovených tímto zákonem a podle § 156 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o doplňkovém penzijním spoření“), státní dozor nad dodržováním povinností penzijních společností v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku.

Provozovateli stavebního spoření jsou podle zákona o stavebním spoření stavební spořitelny. Stavební spořitelna je banka, která může vykonávat pouze činnosti, povolené jí Českou národní bankou v rámci udělené bankovní licence, a kterými jsou stavební spoření (tj. účelové spoření spočívající v přijímání vkladů od účastníků stavebního spoření), poskytování úvěrů účastníkům stavebního spoření a poskytování státní podpory těmto účastníkům, a další činnosti podle § 9 zákona o stavebním spoření.

Penzijní připojištění prostřednictvím majetku v transformovaném fondu a doplňkové penzijní spoření prostřednictvím účastnických fondů provozují penzijní společnosti, kterým bylo Českou národní bankou uděleno povolení k činnosti penzijní společnosti podle zákona o doplňkovém penzijním spoření. Penzijní společnosti shromažďují a umísťují příspěvky účastníků penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, příspěvky placené za účastníka jeho zaměstnavatelem a státní příspěvky a vyplácejí dávky z penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření.

Kontroly byly vykonány podle příslušných ustanovení zákona o kontrole. Kontrolou podle zákona o kontrole se rozumí formalizovaný proces zjišťování kontrolního orgánu, resp. kontrolujících, zda kontrolovaná osoba dodržuje právní povinnosti,

kteří přísluší kontrolnímu orgánu kontrolovat. Kontrolovanou osobou se v tomto případě rozumí stavební spořitelna nebo penzijní společnost, kontrolním orgánem se rozumí ministerstvo a kontrolujícími pracovníci příslušného odboru ministerstva.

Kontroly jsou prováděny převážně z vlastního podnětu kontrolního orgánu, tj. ministerstva, v návaznosti na plán kontrol. Plán kontrol, včetně jejich zaměření, sestavuje ministerstvo na základě vyhodnocení kontrol provedených v předchozím období, případně na základě vnějších podnětů (např. od jiného organizačního útvaru ministerstva, účastníků stavebního spoření, penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, nebo České národní banky jako orgánu dohledu). Do plánu kontrol jsou zahrnuty všechny stavební spořitelny a penzijní společnosti. Plán se sestavuje na období jednoho kalendářního roku.

V případě potřeby je možné provést kontrolu mimo plán kontrol, zejména na základě zjištění zásadních informací z další činnosti odboru nebo zásadního vnějšího podnětu.

Zákon o stavebním spoření a zákon o doplňkovém penzijním spoření rovněž připouštějí výkon státního dozoru nad stavebními spořitelkami a penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole, tedy vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od stavební spořitelny nebo penzijní společnosti a jejich kontrolu. Zpráva z důvodu její ucelenosti obsahuje také závěry z takto vykonaného státního dozoru.

1.2 Informační systémy

Ministerstvo spravuje a provozuje pro účely dozoru nad dodržováním podmínek pro poskytování státní podpory stavebního spoření a pro zpracování žádostí o poskytnutí státní podpory a jejího vracení informační systém stavebního spoření. Pro účely výkonu státního dozoru v souvislosti s poskytováním a vracením státního příspěvku doplňkového penzijního spoření, resp. penzijního připojištění, a pro zpracování žádosti o poskytnutí státního příspěvku a zprávy o jeho vracení spravuje a provozuje informační systém doplňkového penzijního spoření.

V informačním systému stavebního spoření se evidují především základní identifikační údaje o účastnících stavebního spoření, údaje o uzavřených smlouvách o stavebním spoření, délce trvání doby spoření, o nárocích na státní podporu ve vztahu k právním předpisům platným v době uzavření smlouvy a výši přiznané státní podpory. Obdobně se v informačním systému doplňkového penzijního spoření evidují hlavně základní identifikační údaje o účastnících penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, údaje o uzavřených smlouvách o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, délce pojištění, resp. spořicí doby, o nárocích na dávky, výši příspěvku účastníka a přiznaného státního příspěvku.

Ministerstvo je ze zákona oprávněno provádět kontrolu shody údajů vedených v obou informačních systémech s údaji evidovanými v základním registru obyvatel, v informačním systému evidence obyvatel a v informačním systému cizinců;

u penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření navíc v registru pojištěnců vedeném Ústředím Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR a v evidenci České správy sociálního zabezpečení.

2 Kontroly u stavebních spořitelén

2.1 Subjekty kontrol

V roce 2020 působilo na finančním trhu v České republice celkem 5 stavebních spořitelén oprávněných k nabízení a poskytování finančních služeb v oblasti stavebního spoření, které podléhaly kontrole dodržování podmínek pro poskytování státní podpory:

Českomoravská stavební spořitelna, a.s., IČ 49241397;
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., IČ 60192852;
Moneta Stavební Spořitelna, a.s.¹, IČ 47115289;
Raiffeisen stavební spořitelna a.s., IČ 49241257;
Stavební spořitelna České spořitelny, a.s., IČ 60197609.

Ministerstvo v roce 2020 stavebním spořitelnám poukázalo ze státního rozpočtu zálohy státní podpory v celkové výši 4,118 mld. Kč.

2.2 Výsledky kontrol

Provedené kontroly byly zaměřeny na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory stanovených zákonem o stavebním spoření, a to v případech:

- účastníků stavebního spoření (dále v textu této části zprávy jen „účastník“), jejichž smlouvy o stavebním spoření (dále v textu této části zprávy jen „smlouva“) byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v případě jejich úmrtí;
- účastníků, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu;
- smluv uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy;
- účastníků, u nichž stavební spořitelny podaly žádost o změnu rodného čísla;
- účastníků, kteří jsou občany Evropské unie s povoleným pobytem na území České republiky nebo jsou cizinci majícími na území České republiky trvalý pobyt;
- účastníků, kteří ukončili dobu spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření před uplynutím tzv. vázací doby.

Výběr a počet konkrétních smluv určených ke kontrole podle shora uvedeného zaměření byl proveden na základě předem stanovených kritérií podle příslušného tématu zaměření kontroly.

¹ Dne 4. července 2020 došlo ke změně názvu obchodní firmy společnosti Wüstenrot – stavební spořitelna a.s. na Moneta Stavební Spořitelna, a.s.

Při výkonu kontroly ministerstvo také prověřovalo, jestli stavební spořitelny plní své povinnosti, které jim ukládá § 13 zákona o stavebním spoření, tj. zda kontrolují, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

2.2.1 Poskytování státní podpory v případě účastníků, jejichž smlouvy byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření

V tomto případě byla nejprve provedena tzv. kontrola od stolu, kdy ministerstvo ke kontrole dodržování podmínek pro poskytování státní podpory využilo údaje, které jsou o účastnících vedeny v informačním systému stavebního spoření provozovaném ministerstvem (dále v textu této části zprávy jen „informační systém ministerstva“). Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Tento postup významně zefektivňuje kontrolní proces a snižuje zátěž kontrolovaných osob.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům v souvislosti s § 8 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném do 31.12.2013, tj. zda v důsledku úmrtí účastníka nemohlo dojít k poskytnutí státní podpory účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření.

Podle § 8 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném do 31.12.2013, v případě úmrtí účastníka přecházejí práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření na pozůstalého manžela. Není-li pozůstalý manžel, jsou práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření předmětem dědění, jen dohodnou-li se dědicové v dohodě o vypořádání dědictví, že práva a povinnosti ze stavebního spoření převezme jeden z nich. Od 01.01.2014 platí nová právní úprava, kdy závazek ze smlouvy zaniká úmrtím účastníka a součástí pozůstalosti je pohledávka na výplatu uspořené částky a záloh státní podpory evidovaných na účtu účastníka včetně záloh státní podpory za kalendářní rok, ve kterém účastník zemřel, podle uspořené částky ke dni úmrtí účastníka v tomto kalendářním roce.

Kontrolováno bylo 114 smluv u všech stavebních spořitel, u nichž byla ministerstvu v roce 2019 předána stavebními spořitelny informace o úmrtí účastníka a přechodu práv a povinností na jiného účastníka, a zároveň dalších 148 smluv příslušných nabyvatelů práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření. Na kontrolované smlouvy byla poskytnuta státní podpora za celou dobu spoření ve výši 3,9 mil. Kč.

Z údajů vedených v informačním systému ministerstva bylo zjištěno, že v 19 případech z celkového počtu 262 mohlo dojít k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10

zákona o stavebním spoření. V rámci úkonů předcházejících kontrole byly shromážděny veškeré doklady vztahující se ke všem smlouvám jednotlivých účastníků od čtyř stavebních spořitelén.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 9 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 342.031 Kč;
- v 10 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 26.032 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda došlo k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům - nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v souladu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření. Dotčené stavební spořitelny zálohy státní podpory, které účastníkům nepříslušely, vrátily na základě tohoto vyhodnocení ve všech případech ministerstvu a vzhledem k tomu, že v činnosti stavebních spořitelén nebyly po vyhodnocení zjištěny nedostatky, ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné z nich.

2.2.2 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Kontrola byla provedena mimo plán kontrol na základě vnějšího podnětu, kterým byl v tomto případě dotaz stavební spořitelny.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory účastníkům podle § 10 zákona o stavebním spoření.

V případech, kdy je státní podpora poskytnuta na dvě nebo více smluv jednoho účastníka, je namíste při kontrole posoudit, zda stavební spořitelna u jednotlivých případů postupovala v souladu s pravidly pro přiznání státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření a s doloženými dokumenty. V případě, že stavební spořitelna nemohla sama rozhodnout o vrácení státní podpory, rozhoduje o vrácení ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků.

V souladu s § 11 odst. 2 zákona o stavebním spoření nárok na vyplacení zálohy státní podpory uplatňuje souhrnně za všechny účastníky stavební spořitelna písemnou žádostí u ministerstva, a to vždy po uplynutí kalendářního roku. Podle § 10 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném od 01.01.2011, státem poskytovaná

záloha státní podpory činí 10 % z uspořené částky v příslušném kalendářním roce, nejvíce však 2.000 Kč. Účastníkovi, který má uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, přísluší státní podpora na ty smlouvy, u kterých o její přiznání požádal. Přitom se postupně poukazují zálohy státní podpory přednostně z uspořené částek u dříve uzavřených smluv, přičemž celkový součet záloh státní podpory ke všem smlouvám účastníka v příslušném kalendářním roce nesmí přesáhnout výše uvedený limit 2.000 Kč.

V případech, kdy je státní podpora poskytnuta na dvě nebo více smluv s totožným rodným číslem za příslušný rok, je na místě při kontrole posoudit, zda stavební spořitelna u jednotlivých případů postupovala v souladu s pravidly pro poskytování státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření a s doloženými dokumenty. V případě, že stavební spořitelna nemohla pro nedostatek podkladů sama rozhodnout o vrácení státní podpory, rozhoduje o vrácení ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 77 smluv, tj. všechny dotčené smlouvy v rámci dotazů tří stavebních spořitel, s celkovou výší poskytnuté státní podpory 425.544 Kč.

Při kontrole bylo na základě shromážděných podkladů a údajů z informačního systému ministerstva posuzováno, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory za rok 2019 (v některých případech i za jiné roky) přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Pokud bylo zjištěno, že státní podpora byla poskytnuta totožné osobě u dvou i více stavebních spořitel a stavební spořitelna sama nemohla pro nedostatek podkladů rozhodnout o vrácení státní podpory, ministerstvo určilo, ze které smlouvy bude státní podpora vrácena.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 62 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 404.190 Kč;
- v 15 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 21.354 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory za rok 2019 (v některých případech i za jiné roky) přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Dotčené stavební spořitelny zálohy státní podpory, které účastníkům nepříslušely, vrátili na základě tohoto vyhodnocení ve všech případech ministerstvu a vzhledem k tomu, že v činnosti stavebních spořitel nebyly po vyhodnocení zjištěny nedostatky, ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné z nich.

2.2.3 Poskytování státní podpory v případech smluv uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy²

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory účastníkům podle § 10 zákona o stavebním spoření, a to v souvislosti se smlouvami uzavřenými a evidovanými na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy.

V roce 2020 byla dokončena kontrola 58 duplicitních smluv zahájená v roce 2019, s celkovou výší poskytnuté státní podpory 240.584 Kč, a její vyhodnocení je předmětem této zprávy.

V průběhu roku 2020 dále bylo vybráno ke kontrole 34 duplicitních smluv, tj. veškeré smlouvy, u nichž byla duplicita zjištěna po zpracování žádostí stavebních spořitelen o státní podporu za rok 2019 a nebyly prověřovány na základě dotazu stavebních spořitelen, s celkovou výší poskytnuté státní podpory 142.848 Kč. Jejich vyhodnocení je také předmětem této zprávy.

Celkem byly do konce roku 2020 dokončeny kontroly 92 smluv (tj. včetně kontroly zahájené v roce 2019) s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 383 tis. Kč.

Při kontrole bylo na základě shromážděných podkladů a údajů z informačního systému ministerstva posuzováno, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Pokud bylo zjištěno, že státní podpora byla poskytnuta totožné osobě u dvou i více stavebních spořitelen a stavební spořitelna sama nemohla pro nedostatek podkladů rozhodnout o vracení státní podpory, ministerstvo určilo, ze které smlouvy bude státní podpora vrácena.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 84 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 376.915 Kč;
- v 8 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 6.517 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Dotčené stavební spořitelny zálohy státní podpory, které účastníkům nepříslušely, vrátily na základě tohoto vyhodnocení ve všech

² Tato kontrola byla uvedena rovněž ve zprávě o výsledcích kontrol v roce 2019, kdy vyhodnocení zahrnovalo výsledky podle stavu ke konci roku 2019.

případech ministerstvu a vzhledem k tomu, že v činnosti stavebních spořitelen nebyly po vyhodnocení zjištěny nedostatky, ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné z nich.

2.2.4 Poskytování státní podpory účastníkům, u nichž stavební spořitelny podaly žádost o změnu rodného čísla

Při výkonu této kontroly byla nejprve provedena tzv. kontrola od stolu a po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo postupováno podle § 3 zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory účastníkům podle § 10 zákona o stavebním spoření v případech, kdy stavební spořitelna předala do informačního systému ministerstva informaci o změně rodného čísla účastníka.

Ke kontrole bylo vybráno 665 smluv, tj. veškeré smlouvy, u nichž stavební spořitelna v letech 2018 až 2019 změnila rodné číslo účastníka. Na kontrolované smlouvy byla poskytnuta státní podpora za celou dobu spoření ve výši 1,7 mil. Kč.

Při kontrole bylo na základě shromážděných podkladů a údajů z informačního systému ministerstva posuzováno, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Pokud bylo zjištěno, že státní podpora byla poskytnuta totožné osobě u dvou i více stavebních spořitelen a stavební spořitelna sama nemohla pro nedostatek podkladů rozhodnout o vracení státní podpory, ministerstvo určilo, ze které smlouvy bude státní podpora vrácena.

Z údajů vedených v informačním systému ministerstva bylo zjištěno, že v 54 případech z celkového počtu 665 mohlo dojít k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření. V rámci úkonů předcházejících kontrole byly shromážděny veškeré doklady vztahující se ke všem smlouvám jednotlivých účastníků od čtyř stavebních spořitelen.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 27 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 590.808 Kč;
- v 27 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 44.482 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Dotčené stavební spořitelny zálohy státní podpory,

kteřé účastníkům nepřisluřely, vrátily na základě tohoto vyhodnocení ve všech případech ministerstvu a vřhledem k tomu, ře v činnosti stavebních spořitelen nebyly po vyhodnocení zjiřtěny nedostatky, ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u řádné z nich.

2.2.5 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří nejsou občany České republiky³

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory účastníkům podle ř 10 zákona o stavebním spoření u smluv, které byly uzavřeny účastníky, kteří jsou občany Evropské unie majícími povolený pobyt na území České republiky nebo jsou cizinci majícími na území České republiky trvalý pobyt.

Státní podpora přísluří účastníkovi, pokud jím je fyzická osoba, pouze při splnění podmínek stanovených zákonem o stavebním spoření. Podle ř 4 odst. 2 písm. b) zákona o stavebním spoření, ve znění účinném od 27.04.2006, může státní podporu získat občan Evropské unie, kterému byl vydán průkaz nebo potvrzení o pobytu na území České republiky a přiděleno rodné číslo příslušným orgánem České republiky, nebo podle písm. c) fyzická osoba (pro účely kontroly cizinec) s trvalým pobytem na území České republiky a rodným číslem přiděleným příslušným orgánem České republiky.

Nárok na státní podporu za příslušný kalendářní rok vzniká tehdy, pokud účastník splňoval výře uvedené podmínky, tj. mít přidělené rodné číslo a pobyt, resp. trvalý pobyt na území České republiky, po celý kalendářní rok. Přitom v kalendářním roce, v jehoř průběhu byla smlouva uzavřena nebo ukončena, postačí, když účastník splňuje tyto podmínky po dobu existence smlouvy v dotčeném roce.

Při kontrole bylo na základě ověření údajů o účastnících u každé smlouvy vyhodnoceno, zda státní podpora byla poskytnuta v souladu s pravidly pro poskytování státní podpory podle ř 10 zákona o stavebním spoření, přičemř byl kladen důraz zejména na prokázání nepřetržitého plnění výře uvedených podmínek po celou dobu existence smlouvy, resp. za období, za něř byla státní podpora poskytnuta.

Z kontrol zahájených v roce 2019 byly v roce 2020 ukončeny kontroly u dvou stavebních spořitelen, u kterých bylo ke kontrole vybráno 60 smluv s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků ve výří 335.531 Kč, a jejich vyhodnocení je předmětem této zprávy.

Při kontrole je posuzován nárok na poskytnutí státní podpory v jednotlivých letech, takže část smluv byla pro účely vyhodnocování „rozdělena“ na základě hodnotících

³ Tato kontrola byla uvedena rovněž ve zprávě o výsledcích kontrol v roce 2019, kdy vyhodnocení zahrnovalo výsledky podle stavu ke konci roku 2019.

kritérií do více případů (např. když v rámci jedné smlouvy má účastník nárok na připsání státní podpory pouze za některé roky). Počet jednotlivých případů je tedy vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 53 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 289.093 Kč;
- ve 22 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 42.855 Kč;
- ve 3 případech byly zálohy státní podpory v celkové výši 686 Kč, připsané na účet účastníka do konce doby spoření, vyplaceny v rozporu se zákonem o stavebním spoření, protože účastník nepoužil uspořenou částku, peněžní prostředky z úvěru ze stavebního spoření a zálohy státní podpory na bytové potřeby;
- v 1 případě účastník ztratil na výplatu připsaných záloh státní podpory ve výši 2.897 Kč nárok, neboť nakládal s uspořenou částkou před uplynutím tzv. vázací doby v délce 6 let ode dne uzavření smlouvy;
- v 5 případech stavební spořitelna neprokázala, že prověřila splnění podmínek, stanovených v § 4 zákona o stavebním spoření, k datu uzavření smlouvy.

Ve všech 26 případech, kdy účastníkovi státní podpora nepříslušela, stavební spořitelny státní podporu v roce 2020 vrátily na základě kontrolního zjištění.

2.2.6 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří uzavřeli smlouvu o úvěru ze stavebního spoření

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům podle § 12 zákona o stavebním spoření, v příslušném znění a to v souvislosti s ukončením doby spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření, resp. poskytnutím úvěru ze stavebního spoření, před uplynutím tzv. vázací doby.

Podle zákona o stavebním spoření má účastník právo na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření na financování bytových potřeb po splnění podmínek tohoto zákona a podmínek stanovených stavební spořitelnou ve všeobecných obchodních podmínkách. Účastník má podle zákona o stavebním spoření také v souvislosti s poskytnutím úvěru ze stavebního spoření nárok na výplatu státní podpory před uplynutím tzv. vázací doby v délce 6 let, avšak jen pokud použije uspořenou částku, úvěrové prostředky a státní podporu na bytové potřeby. Stavební spořitelna však může poskytnout účastníkovi překlenovací úvěr do výše tzv. cílové částky, který slouží k úhradě nákladů na řešení bytových potřeb i v případě, kdy účastník ještě nemá nárok na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření.

Ke kontrole bylo v roce 2020 vybráno 132 smluv, u nichž byla doba spoření ukončena v období do 6 let ode dne uzavření smlouvy poskytnutím úvěru ze stavebního spoření, který byl poskytnut na bytové potřeby podle § 6 odst. 1 písm. k) zákona o stavebním spoření, tj. splacení úvěru, nebo zápůjčky použitých na financování bytových potřeb uvedených v § 6 odst. 1 tohoto zákona pod písmeny a) až j) s výjimkou pokut nebo jiných správních trestů.

Do konce roku 2020 byla dokončena kontrola 12 smluv u jedné stavební spořitelny s celkovým objemem poskytnuté státní podpory ve výši 79.891 Kč, která je předmětem této zprávy. Výše poskytnutých úvěrů ze stavebního spoření činila 403 tis. Kč.

Kontrolovány byly úvěrové smlouvy a dokumenty doložené účastníky k poskytnutému úvěru (např. refinancované úvěrové smlouvy, smlouvy o půjčce mezi fyzickými osobami, stavební povolení, kupní smlouvy, výpisy z katastru nemovitostí, smlouvy o převodu členských práv a povinností, kolaudační rozhodnutí, daňové doklady, žádosti o čerpání úvěru, oznámení o výši čerpaného úvěru apod.), které jsou nezbytné k doložení účelovosti, a dále doklady potvrzující výši poskytnutého úvěru a jeho čerpání.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 10 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 63.891 Kč;
- ve 2 případech byla státní podpora, připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavební spořitelnou v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to v celkové výši 16.000 Kč; v těchto případech stavební spořitelna zároveň porušila povinnost kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

Příslušná stavební spořitelna státní podporu, která účastníkům nepříslušela, vrátila v průběhu roku 2020 na základě kontrolního zjištění.

V návaznosti na uvedené vyhodnocení ministerstvo dále posoudí možnost zahájení správního řízení, resp. řízení o přestupcích, s dotčenou stavební spořitelnou ve věci porušení povinnosti kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

2.2.7 Shrnutí kontrol ve stavebních spořitelnách

V roce 2020 provedlo ministerstvo kontroly u všech stavebních spořitelen. Bylo zkontrolováno celkem 1.168 smluv, na které byla vyplacena státní podpora v celkové výši 6,8 mil. Kč.

Na základě kontrol provedených podle zákona o kontrole byla stavebními spořitelny vrácena státní podpora u 88 smluv (tj. 7,53 % z kontrolovaných případů) ve výši 160.823 Kč. Z toho v 60 případech byla státní podpora v celkové výši

98.385 Kč vyplacena stavebními spořitelny v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření na dvě nebo více smluv jednoho účastníka u různých stavebních spořitelny, kdy na základě neúplných či rozporných údajů o účastníkovi stavební spořitelny nemohly samy rozhodnout o vrácení státní podpory a o vrácení rozhoduje ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků (viz body 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3 a 2.2.4).

Ve 22 případech byla státní podpora v celkové výši 42.855 Kč poskytnuta účastníkům v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, když účastníci, kteří nejsou občany České republiky, nesplnili podmínky zákona o stavebním spoření, zejména v souvislosti s jejich pobytem na území České republiky. V 5 případech byla státní podpora v celkové výši 16.686 Kč, připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavební spořitelnou v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, když uspořená částka, peněžní prostředky z úvěru ze stavebního spoření a státní podpora nebyly použity v celé výši na bytové potřeby, a v 1 případě účastník ztratil na výplatu připsaných záloh státní podpory ve výši 2.897 Kč nárok, neboť nakládal s uspořenou částkou před uplynutím tzv. vázací doby v délce 6 let ode dne uzavření smlouvy (viz body 2.2.5 a 2.2.6).

2.2.7.1 Postihy za zjištěné nedostatky

Pokud ministerstvo při kontrole zjistí, že stavební spořitelna porušila povinnost kontrolovat podmínky pro přiznání státní podpory účastníkům, a v důsledku toho dojde k neoprávněnému připsání státní podpory, je oprávněno podle § 16a ve spojení s § 16b zákona o stavebním spoření uložit stavební spořitelně pokutu do výše 20 mil. Kč.

Ve 2 případech (bod 2.2.6) bylo zjištěno, že stavební spořitelna porušila povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu, a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi. Zahájení případného správního řízení, resp. řízení o přestupcích, ve věci uložení pokuty bude předmětem dalšího postupu ministerstva.

Tabulka č. 1: Přehled výsledků kontrol ve stavebních spořitelnách (v Kč):

Předmět kontroly	Přechod práv a povinností	Nárok na státní podporu	Duplicitní smlouvy	Změna rodného čísla	Občané EU a cizinci	Úvěry ze stavebního spoření	Celkem
Část zprávy	2.2.1	2.2.2	2.2.3	2.2.4	2.2.5	2.2.6	
Částka kontrolované státní podpory	3 947 887	425 544	383 432	1 656 467	335 531	79 891	6 828 752
Počet kontrolovaných smluv	262	77	92	665	60*	12	1 168
Státní podpora vyplacená v souladu se zákonem	3 921 855	404 190	376 915	1 611 985	289 093	63 891	6 667 929
Počet případů	252	62	84	638	53*	10	1 099
Státní podpora k vrácení	26 032	21 354	6 517	44 482	46 438	16 000	160 823
Počet případů	10	15	8	27	26*	2	88
Vrácená státní podpora	26 032	21 354	6 517	44 482	46 438	16 000	160 823
Počet případů	10	15	8	27	26	2	88

* Počet jednotlivých případů je vyšší než počet kontrolovaných smluv, protože část smluv byla pro účely vyhodnocování „rozdělena“ na základě hodnotících kritérií do více případů.

3 Kontroly u penzijních společností

3.1 Subjekty kontrol

V roce 2020 působilo na finančním trhu v České republice celkem 8⁴ penzijních společností oprávněných k nabízení a poskytování finančních služeb v oblasti doplňkového penzijního spoření a penzijního připojištění:

Allianz penzijní společnost, a.s., IČ 25612603;
Conseq penzijní společnost, a.s., IČ 27916430;
Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s., IČ 61672033;
ČSOB Penzijní společnost, a.s., člen skupiny ČSOB, IČ 61859265;
Generali penzijní společnost, a.s.⁵, IČ 61858692;
KB Penzijní společnost, a.s., IČ 61860018;
NN Penzijní společnost, a.s., IČ 63078074;
UNIQA penzijní společnost, a.s.⁶, IČ 61859818.

Ministerstvo v roce 2020 penzijním společností poukázalo ze státního rozpočtu částky státního příspěvku ve prospěch účastníků penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření v celkové výši 7,36 mld. Kč (z toho na podporu penzijního připojištění 5,134 mld. Kč).

3.2 Výsledky kontrol

Provedené kontroly byly zaměřeny na dodržování povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření, resp. zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o penzijním připojištění“), v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, a to v případech:

- dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku;
- dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek;
- plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku.

Výběr kontrolovaných případů vycházel z podkladů, které má ministerstvo k dispozici z informačního systému doplňkového penzijního spoření (dále v textu této části

⁴ Dne 25. listopadu 2020 vznikla zápisem do obchodního rejstříku společnost Rentea penzijní společnost, a.s., IČ 09701125. Česká národní banka rozhodnutím ze dne 4. listopadu 2020, které nabylo právní moci dne 6. listopadu 2020 (spisová značka Sp-2019/00340/CNB/571), společnosti udělila povolení k činnosti penzijní společnosti. Do konce roku 2020 Rentea penzijní společnost, a.s. nezačala působit na finančním trhu v České republice.

⁵ Dne 1. července 2020 došlo ke změně názvu obchodní firmy společnosti Penzijní společnost České pojišťovny, a.s. na Generali penzijní společnost, a.s.

⁶ Dne 18. ledna 2021 došlo ke změně názvu obchodní firmy společnosti AXA penzijní společnost a.s. na UNIQA penzijní společnost, a.s.

zprávy jen „informační systém ministerstva“). Výběr byl zaměřen na případy, ve kterých informační systém ministerstva, na základě údajů předaných penzijními společnostmi ministerstvu, indikoval možné pochybení penzijní společnosti zejména při vracení státního příspěvku, nebo penzijní společnosti předaly do informačního systému ministerstva informaci o změně délky pojištěné doby, aktivní účasti účastníka penzijního připojištění příp. doplňkového penzijního spoření (dále v textu této části zprávy jen „účastník“) v důchodovém pojištění, nebo o obnově či zneplatnění ukončení penzijního připojištění příp. doplňkového penzijního spoření.

3.2.1 Dodržování zákonných lhůt pro vracení státního příspěvku⁷

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle zákona o kontrole, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování zákonných lhůt pro vracení státního příspěvku podle zákona o penzijním připojištění, resp. podle zákona o doplňkovém penzijním spoření. Ve všech zkontrolovaných případech bylo zároveň prověřováno, zda penzijní společnosti nebyl státní příspěvek poukázán neoprávněně.

Penzijní společnost je povinna vrátit ministerstvu částky státního příspěvku v případech a lhůtách podle § 18 zákona o doplňkovém penzijním spoření, nebo podle § 30 zákona o penzijním připojištění, pokud nebyl poukázán státní příspěvek použit ve prospěch účastníků penzijního připojištění, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá z uvedených zákonů, nebo pokud zjistila, že jí byly částky státního příspěvku poukázány neoprávněně. Jestliže je penzijní společnost v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek, je povinna platit penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení, a to nejvýše do částky rovné částce státního příspěvku, ze které je počítáno.

Z kontrol zahájených v roce 2019 byla v roce 2020 ukončena kontrola u jedné penzijní společnosti, u které bylo ke kontrole vybráno 990 smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření (dále v textu této části zprávy jen „smlouva“) s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 6,5 mil. Kč, a její vyhodnocení je předmětem této zprávy.

V průběhu roku 2020 bylo dále vybráno ke kontrole 36 smluv u dvou penzijních společností, u kterých ministerstvo na základě údajů ze žádostí penzijních společností o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vracení státního příspěvku podaných v průběhu let 2018 až 2019 prověřovalo, zda penzijní společnosti vrátily státní příspěvky v zákonné lhůtě. Jejich vyhodnocení je také předmětem této zprávy.

Celkem byly do konce roku 2020 dokončeny kontroly 1.026 smluv (tj. včetně kontroly zahájené v roce 2019) s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 7,2 mil. Kč.

⁷ Tato kontrola byla uvedena rovněž ve zprávě o výsledcích kontrol v roce 2019, kdy vyhodnocení zahrnovalo výsledky podle stavu ke konci roku 2019.

Vzhledem k tomu, že část smluv byla pro účely vyhodnocování „rozdělena“ na základě hodnotících kritérií do více případů (např. když v rámci jedné smlouvy část státního příspěvku byla vrácena ve lhůtě a část po lhůtě), je počet jednotlivých případů v případě této kontroly vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve 176 případech byl státní příspěvek vrácen penzijními společnostmi v zákonné lhůtě, a to ve výši 192.476 Kč;
- v 1.009 případech byl státní příspěvek vrácen penzijními společnostmi po marném uplynutí zákonné lhůty, a to ve výši 6.657.352 Kč;
- v 1 případě bylo v průběhu kontroly zjištěno, že státní příspěvek ve výši 1.150 Kč, který byl penzijními společnostmi vyžádán neoprávněně, nebyl ministerstvu vrácen před zahájením kontroly;
- v 80 případech nebyly splněny podmínky nároku na státní příspěvek a penzijní společnosti požádaly o státní příspěvek ve výši 100.330 Kč v rozporu se zákonem;
- v 6 případech penzijní společnost vyplatila účastníkovi jednorázové vyrovnání místo starobní penze, ačkoli účastník nesplnil podmínky nároku na tuto dávku;
- v 1 případě penzijní společnost nevyplatila účastníkovi odbytné do tří měsíců ode dne zániku penzijního připojištění.

Ve většině případů, kdy penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen před zahájením kontroly ministerstvu. Pouze v jednom výše uvedeném případě penzijní společnost vrátila dotčený státní příspěvek po marném uplynutí zákonné lhůty až na základě závěrů uvedených v protokolu o kontrole.

Na základě závěrů kontrol bude penzijním společností, které byly v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek v příslušné zákonné lhůtě, stanoveno ministerstvem penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení.

3.2.2 Dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek⁸

Při výkonu státního dozoru bylo postupováno podle § 156 zákona o doplňkovém penzijním spoření, kdy tento zákon připouští výkon státního dozoru nad penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole a umožňuje vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od penzijní společnosti a jejich kontrolu.

Státní dozor byl zaměřen na dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek v případech, kdy podle údajů evidovaných v informačním systému ministerstva nebyly státní příspěvky použity ve prospěch účastníků penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, popř. dalších osob, jejichž nárok

⁸ Tato kontrola byla uvedena rovněž ve zprávě o výsledcích kontrol v roce 2019, kdy vyhodnocení zahrnovalo výsledky podle stavu ke konci roku 2019.

vyplývá ze zákona o penzijním připojištění, resp. ze zákona o doplňkovém penzijním spoření, a měly být vráceny penzijní společnostmi ministerstvu.

Penzijní společnost je povinna vrátit ministerstvu částky státního příspěvku v případech a lhůtách podle § 18 zákona o doplňkovém penzijním spoření, nebo podle § 30 zákona o penzijním připojištění, pokud nebyl poukázán státní příspěvek použit ve prospěch účastníků penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá z uvedených zákonů, nebo pokud zjistila, že jí byly částky státního příspěvku poukázány neoprávněně.

Ke kontrole bylo v rámci státního dozoru vybráno celkem 184 smluv u všech penzijních společností, u kterých ministerstvo na základě údajů penzijních společností ze žádostí o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vracení státního příspěvku evidovaných v informačním systému ministerstva prověřovalo, zda penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvky. Celkový objem poskytnutých státních příspěvků v kontrolovaných případech činil 1,8 mil. Kč.

Kontrola zahájená v roce 2019 byla ke konci roku 2020 ukončena u 182 smluv. Ve 2 případech smluv připravených na převod do jiné penzijní společnosti požádala přejímající penzijní společnost ministerstvo o provedení mimořádné opravy údajů v informačním systému ministerstva.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů podle stavu ke konci roku 2020, tj. v rámci období, které je předmětem této zprávy, bylo zjištěno, že:

- ve 41 případech penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek; státní příspěvek byl penzijními společnostmi vrácen po marném uplynutí zákonné lhůty, a to ve výši 218.059 Kč; z toho ve 3 případech byla vrácena pouze část poskytnutých státních příspěvků, protože zbývající část byla vyplacena určeným osobám jako součást pozůstalostní penze;
- ve 131 případech penzijním společností nevznikla povinnost vrátit státní příspěvek, který byl převeden ve výši 1.438.425 Kč jako součást prostředků účastníka do jiné penzijní společnosti;
- ve 4 případech se jednalo o nápravu právního stavu penzijních připojištění po reklamaci účastníků; v těchto případech penzijním společností nevznikla povinnost vrátit státní příspěvek ve výši 45.470 Kč;
- v 9 případech penzijním společností nevznikla povinnost vrátit státní příspěvek, který byl vyplacen ve výši 101.309 Kč jako součást dávky penzijního připojištění.

Na základě závěrů vykonaného státního dozoru budou s penzijními společnostmi, u kterých bylo zjištěno porušení jejich povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření v souvislosti s poskytováním a vracením státního příspěvku, zahájeny kontroly podle zákona o kontrole.

3.2.3 Plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku

Při výkonu státního dozoru bylo postupováno podle § 156 zákona o doplňkovém penzijním spoření, kdy tento zákon připouští výkon státního dozoru nad penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole a umožňuje vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od penzijní společnosti a jejich kontrolu.

V průběhu roku 2020 byly dokončeny tři kontrolní akce zaměřené na plnění podmínek nároku na poskytování státního příspěvku.

3.2.3.1 Nárok na státní příspěvek ve vazbě na změnu délky pojištěné doby⁹

Při výkonu státního dozoru bylo postupováno podle § 156 zákona o doplňkovém penzijním spoření, kdy si ministerstvo bez zahájení kontroly podle zákona o kontrole vyžádalo od penzijních společností podklady a informace potřebné pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem.

Státní dozor byl zaměřen na dodržování povinností stanovených zákonem o penzijním připojištění v souvislosti s odkladem placení příspěvků účastníka, kdy penzijní společnost předáním informace o dodatečně doplacených příspěvcích účastníka může ovlivnit délku trvání pojištěné doby a tím i dobu splnění podmínek nároku na dávku. Zákon o penzijním připojištění podle § 27 umožňuje v případech, kdy účastník požádá o odklad placení příspěvků a následně příspěvky za tuto dobu doplatí, započítat dobu odkladu do tzv. pojištěné doby, která odpovídá době placení příspěvků účastníka, a její splnění je podle § 21 zákona o penzijním připojištění jednou ze základních podmínek pro splnění nároku účastníka na penzi, tzn. na dávku penzijního připojištění, jejíž součástí jsou i k penzijnímu připojištění poskytnuté státní příspěvky.

V případě nároku na starobní penzi musí pojištěná doba činit nejméně 60 kalendářních měsíců a v případě nároku na výsluhovou penzi pak nejméně 180 kalendářních měsíců, přičemž uvedené délky pojištěné doby nelze v penzijním plánu snížit.

V případě doplňkového penzijního spoření je adekvátně tzv. spořicí doba vymezena zákonem o doplňkovém penzijním spoření, kdy spořicí doba odpovídá době placení příspěvků účastníka, a na trvání spořicí doby je vázán vznik nároku na některé dávky z doplňkového penzijního spoření.

Z kontrol zahájených v roce 2018 byla v roce 2020 ukončena kontrola u jedné penzijní společnosti a její vyhodnocení je předmětem této zprávy. V uvedeném případě bylo ke kontrole vybráno 102 smluv s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 1.6 mil. Kč, tj. všech smluv, u kterých byla podle

⁹ Tato kontrola byla uvedena rovněž ve zprávě o výsledcích kontrol v roce 2018, kdy vyhodnocení zahrnovalo výsledky podle stavu ke konci roku 2018.

informací předaných penzijní společností do informačního systému ministerstva provedena změna délky pojištěné doby z titulu doplacených příspěvků účastníka.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že

- ve všech 102 případech byla pojištěná doba navýšena v rozporu se zákonem o penzijním připojištění, resp. příslušným penzijním plánem;
- v 94 případech s celkovým objemem poskytnutého státního příspěvku 1.541.767 Kč navýšení pojištěné doby neovlivnilo vznik nároku na vyplacenou dávku;
- v 8 případech byla v důsledku neoprávněného navýšení délky pojištěné doby vyplacena dávka, na kterou nevznikl nárok, a jejíž součástí je státní příspěvek ve výši 59.590 Kč.

Ve všech 8 případech, kdy penzijní společnosti vznikla povinnost státní příspěvek vrátit, byl na základě výkonu státního dozoru státní příspěvek vrácen; ve 3 případech až v průběhu roku 2020.

3.2.3.2 Kontrola smluv účastníků s účastí pouze na důchodovém pojištění¹⁰

Podle § 2 zákona o penzijním připojištění může být účastníkem penzijního připojištění fyzická osoba starší 18 let s trvalým pobytem na území České republiky, nebo s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, pokud je účastna důchodového pojištění nebo je poživitelem důchodu z českého důchodového pojištění nebo je účastna veřejného zdravotního pojištění v České republice.

Podle § 2 zákona o doplňkovém penzijním spoření může být účastníkem doplňkového penzijního spoření fyzická osoba, přičemž nárok na státní příspěvek má účastník, který má trvalý pobyt na území České republiky nebo má bydliště na území členského státu Evropské unie, a je účasten českého důchodového pojištění nebo je poživitelem důchodu z tohoto důchodového pojištění nebo je účasten veřejného zdravotního pojištění v České republice.

Státní příspěvek náleží účastníkovi za kalendářní měsíc, ve kterém zaplatil příspěvek včas, tj. byl do konce tohoto kalendářního měsíce připsán na účet penzijní společnosti u jejího depozitáře.

Státní dozor byl zaměřen na dodržování povinností stanovených zákonem o penzijním připojištění, resp. zákonem o doplňkovém penzijním spoření, v případech smluv, u kterých penzijní společnosti předaly ministerstvu informaci o účasti účastníka pouze na důchodovém pojištění a existenci bydliště na území členského státu Evropské unie. Za oprávněnost účastníka být v systému penzijního připojištění nebo oprávněnost nárokování státního příspěvku v doplňkovém penzijním spoření ručí v těchto případech dokladem o účasti v důchodovém pojištění penzijní společnost.

¹⁰ Tato kontrola byla uvedena rovněž ve zprávě o výsledcích kontrol v roce 2019, kdy vyhodnocení zahrnovalo výsledky podle stavu ke konci roku 2019.

Z kontrol zahájených v roce 2019 byla v roce 2020 ukončena kontrola u jedné penzijní společnosti a její vyhodnocení je předmětem této zprávy. V uvedeném případě bylo ke kontrole vybráno 28 smluv s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 436.785 Kč, tj. všech smluv, u kterých penzijní společnost předala do informačního systému ministerstva informace o účasti účastníka pouze na důchodovém pojištění.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 8 případech s celkovým objemem poskytnutého státního příspěvku 125.315 Kč penzijní společnost doložila, že se účastníci přihlásili k dobrovolné účasti v důchodovém pojištění;
- ve 20 případech s celkovým objemem poskytnutého státního příspěvku 311.470 Kč penzijní společnost doložila, že se jedná o účastníky, kteří mají, popřípadě měli, bydliště na území jiného členského státu Evropské unie a jsou, popřípadě byli, poživateli důchodu z důchodového pojištění.

Na základě provedené kontroly penzijní společnost v 7 případech zrušila stávající způsob identifikace účastníka tak, aby docházelo k jeho automatickému prověřování v příslušných registrech, a to zejména z toho důvodu, že od roku 2013 jsou účastníci s bydlištěm na území členského státu Evropské unie a pasivní účastí v důchodovém pojištění České republiky (tedy poživatelé důchodu) prověřováni v registru České správy sociálního zabezpečení.

3.2.3.3 Kontrola obnov penzijních připojištění a doplňkových penzijních spoření¹¹

Kontrola byla zaměřena na oprávněnost obnov penzijních připojištění příp. doplňkových penzijních spoření v informačním systému ministerstva poté, co původně byla do informačního systému ministerstva předána informace o jejich přerušení nebo ukončení.

Využití možnosti obnovit penzijní připojištění či doplňkové penzijní spoření, příp. zneplatnit jeho ukončení lze poté, co:

- účastník požádá o ukončení přerušení penzijního připojištění přerušeného podle § 19 odst. 2 zákona o penzijním připojištění;
- účastník požádá o ukončení přerušení doplňkového penzijního spoření přerušeného podle § 11 odst. 3 a 4 zákona o doplňkovém penzijním spoření;
- účastník požádá ve výpovědní lhůtě o zrušení své výpovědi smlouvy podané podle § 17 odst. 1 zákona o penzijním připojištění, příp. § 6 odst. 1 zákona o doplňkovém penzijním spoření, a penzijní společnost jeho žádost akceptuje;
- penzijní připojištění podle výsledků prověření údajů o účastníkovi ve smyslu § 45a odst. 4, 5 a 6 zákona o penzijním připojištění zaniklo, přičemž údaje o účastníkovi byly následně příslušnými orgány opraveny, popř. doplněny

¹¹ Tato kontrola byla uvedena rovněž ve zprávě o výsledcích kontrol v roce 2019, kdy vyhodnocení zahrnovalo výsledky podle stavu ke konci roku 2019.

a vyplývá z nich, že účastník splňuje podmínky být účastníkem penzijního připojištění stanovené § 2 zákona o penzijním připojištění;

- informace o zániku byla do informačního systému ministerstva předána chybně.

Z kontrol zahájených v roce 2019 byla v roce 2020 ukončena kontrola u dvou penzijních společností, u nichž bylo ke kontrole vybráno 107 smluv s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 1,2 mil. Kč, a jejich vyhodnocení je předmětem této zprávy.

V průběhu roku 2020 bylo dále vybráno ke kontrole 237 smluv u čtyř penzijních společností s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 2,8 mil. Kč, u kterých penzijní společnosti předaly do informačního systému ministerstva informace o obnovení penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, příp. zneplatnění jeho ukončení. Jejich vyhodnocení je také předmětem této zprávy.

Celkem byly do konce roku 2020 dokončeny kontroly 344 smluv (tj. včetně kontroly zahájené v roce 2019) s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 4 mil. Kč.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve 243 případech s celkovým objemem poskytnutého státního příspěvku 3.019.371 Kč penzijní společnosti doložily, že obnovily penzijní připojištění v souladu se žádostmi účastníků o přerušení a následnými žádostmi o ukončení přerušení;
- v 1 případě s poskytnutým státním příspěvkem ve výši 10.600 Kč penzijní společnost doložila, že výpověď smlouvy byla odvolána v průběhu výpovědní doby;
- ve 35 případech s poskytnutým státním příspěvkem ve výši 275.179 Kč penzijní společnosti využily funkcionalitu informačního systému ministerstva k opravě nebo změně identifikace účastníků oprávněně;
- ve 30 případech s poskytnutým státním příspěvkem ve výši 621.572 Kč došlo k opravě chyb lidského faktoru při předávání informací do informačního systému ministerstva nebo byly smlouvy obnoveny na základě vyřízení oprávněných reklamací účastníků;
- ve 2 případech s poskytnutým státním příspěvkem ve výši 24.286 Kč penzijní společnosti změnilly identifikace účastníků neoprávněně;
- v 8 případech s poskytnutým státním příspěvkem ve výši 60.590 Kč účastníci odvolali výpověď smlouvy po uplynutí výpovědní doby;
- ve 25 případech byly smlouvy obnoveny bezdůvodně a penzijní společnosti vyžádaly neoprávněně státní příspěvek v celkové výši 990 Kč.

Dále bylo kontrolou zjištěno, že v jednom z případů byl státní příspěvek ve výši 90 Kč penzijní společností vyžádán neoprávněně, protože příspěvek účastníka nebyl zaplacen v odpovídající lhůtě. Na základě výkonu dozoru penzijní společnosti vrátily neoprávněně vyžádaný státní příspěvek v celkové výši 85.956 Kč.

3.2.4 Shrnutí kontrol v penzijních společnostech

V roce 2020 ministerstvo uskutečnilo, resp. dokončilo, kontroly (včetně státního dozoru) u 7 penzijních společností. Zkontrolováno bylo celkem 1.682 smluv, na které byl vyplacen státní příspěvek v celkové výši 15 mil. Kč.

Na základě provedených kontrol podle zákona o kontrole (body 3.2.1) a výkonu dozoru (bod 3.2.2, 3.2.3.1, 3.2.3.2 a 3.2.3.3) byl vrácen státní příspěvek v 62 případech ve výši 364.755 Kč (2,43 % z částky kontrolovaného státního příspěvku).

Nedostatky byly zjištěny u 1.247 smluv (74 % z kontrolovaných smluv). Z toho v případech, kdy bylo kontrolováno dodržování lhůt pro vrácení státního příspěvku (bod 3.2.1), byl státní příspěvek ve výši 6.850.978 Kč v 1.186 případech vrácen penzijními společnostmi po uplynutí zákonné lhůty a v 80 případech byl státní příspěvek ve výši 100.330 Kč poukázán penzijní společnosti neoprávněně. U kontroly dodržování povinnosti vrátit státní příspěvek (bod 3.2.2) byl státní příspěvek v 41 případech ve výši 218.059 Kč vrácen penzijními společnostmi po uplynutí zákonné lhůty v průběhu kontroly. V případě kontroly nároku na státní příspěvek ve vazbě na změnu délky pojištěné doby (bod 3.2.3.1), byl vrácen státní příspěvek v 8 případech ve výši 59.590 Kč, a v případě kontroly obnov penzijních připojištění (bod 3.2.3.3) byl ve 12 případech vrácen státní příspěvek ve výši 85.956 Kč.

3.2.4.1 Postihy za zjištěné nedostatky

Ministerstvo stanoví penzijní společnosti podle § 157 zákona o doplňkovém penzijním spoření ve správním řízení svým rozhodnutím penále ve výši 1 ‰ za každý den prodlení z neoprávněně poukázané částky státního příspěvku nebo z částek státního příspěvku, které nebyly penzijní společností použity ve prospěch účastníků penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, a nebyly v zákonném termínu vráceny ministerstvu. Penále lze stanovit nejvýše do částky státního příspěvku, ze které je počítáno, a zároveň pokud by vypočtená částka penále byla nižší než 500 Kč, ministerstvo penále nestanoví.

Pokud penzijní společnost poruší jiné povinnosti podléhající státnímu dozoru ministerstva a takové porušení naplní skutkovou podstatu správního deliktu, resp. přestupku, ministerstvo uloží penzijní společnosti podle § 160 zákona o doplňkovém penzijním spoření pokutu do 20 mil. Kč.

Zahájení správních řízení ve věci uložení penále za pozdní vrácení státního příspěvku, popř. správních řízení, resp. řízení o přestupcích, ve věci uložení pokuty za správní delikt, resp. přestupek, kterého se penzijní společnosti mohly dopustit tím, že nevrátily státní příspěvek ve stanovených lhůtách nebo nevyplácí, resp. nevyplatily, dávky v souladu se zákonem o doplňkovém penzijním spoření, bude předmětem dalšího postupu ministerstva.

Tabulka č. 2: Přehled výsledků kontrol v penzijních společnostech (v Kč):

Předmět kontroly	Dodržování lhůt pro vrácení státního příspěvku	Dodržování povinnosti vrátit státní příspěvek	Nárok na státní příspěvek			Celkem
			Změna pojištěné doby	Účast na důchodovém pojištění	Obnovené smlouvy	
Část zprávy	3.2.1	3.2.2	3.2.3.1	3.2.3.2	3.2.3.3	
Částka kontrolovaného státního příspěvku	7 164 587	1 803 263	1 601 357	436 785	4 012 678	15 018 670
Počet kontrolovaných smluv	1 026*	182****	102	28	344	1 682
Státní příspěvek vyplacený v souladu se zákonem	313 609	1 585 204	1 541 767	436 785	3 926 722	7 804 087
Počet případů	32*	144****	94	28	332	630
Státní příspěvek k vrácení	1 150**	218 059	59 590	0	85 956	364 755
Počet případů	1*	41****	8	0	12	62
Vrácený státní příspěvek	6 850 978***	218 059	59 590	0	85 956	7 214 583
Počet případů	1 186*	41	8	0	12	1 247

* Počet jednotlivých případů je vyšší než počet kontrolovaných smluv, protože část smluv byla pro účely vyhodnocování „rozdělena“ na základě hodnotících kritérií do více případů.

** Částky státního příspěvku vyžádané penzijními společnostmi neoprávněně, které nebyly vráceny ministerstvu před zahájením kontroly.

*** Mimo výše uvedený státní příspěvek ve výši 1.150 Kč, ve všech případech, kdy penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen ministerstvu před zahájením kontroly.

**** Počet jednotlivých případů je vyšší než počet kontrolovaných smluv, protože ve 3 případech byla vrácena pouze část poskytnutých státních příspěvků a zbývající část byla vyplacena určeným osobám jako součást pozůstalostní penze.

4 Správní řízení

Jak již bylo uvedeno v předchozích částech věnovaných postihům za zjištěné nedostatky, ministerstvo, pokud zjištěné nedostatky naplní skutkovou podstatu správního deliktu, resp. přestupku, uloží stavebním spořitelnám nebo penzijním společnostem pokutu. Při určení její výměry ministerstvo přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl správní delikt spáchán; u přestupku se musí jednat o společensky škodlivý protiprávní čin.

Pokud se nejedná o správní delikty, resp. přestupky, tak ministerstvo podle § 16 zákona o stavebním spoření v případě porušení podmínek stanovených tímto zákonem uloží stavební spořitelně vrátit část, případně celkovou částku vyplacené státní podpory, přičemž částku státní podpory uloženou k vrácení do státního rozpočtu vybírá a vymáhá ministerstvo.

Dále může ministerstvo podle § 157 zákona o doplňkovém penzijním spoření penzijní společnosti, která porušila tento zákon v souvislosti s poskytováním nebo vrácením státního příspěvku, uložit ve správním řízení opatření k nápravě zjištěného nedostatku odpovídající povaze porušení a jeho závažnosti. Ministerstvo je také oprávněno stanovit penzijní společnosti, jak již bylo uvedeno, ve správním řízení svým rozhodnutím penále a může také uložit penzijní společnosti pořádkovou pokutu do 5 mil. Kč za nesplnění povinností souvisejících s výkonem dozoru (např. za neposkytnutí potřebné součinnosti).

4.1 Správní řízení se stavebními spořitelkami

Ministerstvo v roce 2020 se stavebními spořitelkami nevedlo žádné správní řízení ve věci možného porušení povinností stanovených zákonem o stavebním spoření. Vrácení státní podpory, připsané na účty účastníků stavebního spoření, případně vyplacené účastníkům stavebního spoření, v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem o stavebním spoření bylo dosaženo za využití jiných nástrojů, jimiž ministerstvo v rámci výkonu dozoru disponuje.

V souvislosti s výsledky kontrol stavebních spořitelien provedených v roce 2020 podle zákona o kontrole budou po posouzení závažnosti správního deliktu, resp. přestupku, případná správní řízení, resp. řízení o přestupcích, ve věci uložení pokut za správní delikty, resp. přestupky, předmětem dalšího postupu ministerstva.

4.2 Správní řízení s penzijními společnostmi

Ministerstvo v roce 2020 zpracovalo podklady pro uložení penále za nedodržení zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku.

V souvislosti s výsledky kontrol penzijních společností ukončených v roce 2019 a 2020 budou po posouzení závažnosti správního deliktu, resp. přestupku, případná správní řízení, resp. řízení o přestupcích, ve věci uložení pokut za správní delikty, resp. přestupky, předmětem dalšího postupu ministerstva. Zároveň jsou postupně v průběhu roku 2021 ministerstvem dokončována a zahajována správní řízení s penzijními společnostmi ve věci uložení penále za nedodržení zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku.

5 Závěr

Kontroly (včetně výkonu státního dozoru) provedené v roce 2020 u stavebních spořitelů a penzijních společností byly ministerstvem v rámci jeho působnosti zaměřeny na dodržování povinností kontrolovaných osob v souvislosti s poskytováním státní podpory stavebního spoření a státního příspěvku penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, které jsou poskytovány na podporu těchto produktů ze státního rozpočtu. Kontroly byly cíleně¹² zaměřeny na oblasti s potenciálně nejvyšší možností vzniku rizika, kdy by státní podpora a státní příspěvky mohly být použity v rozporu s účelem stanoveným příslušnými zákony nebo byly kontrolovaným osobám vyplaceny neoprávněně a měly být vráceny ministerstvu. Tím je současně dosahováno i preventivního účinku kontrol, když kontrolované osoby na základě kontrolních závěrů přijímají konkrétní opatření k nápravě zjištěných nedostatků, což se následně projeví nejen v kontrolovaných případech, ale i v dalších obdobných případech přímo nesouvisejících s danou kontrolou.

Výsledky kontrol provedených v roce 2020 u stavebních spořitelů v případech, kdy nebyla státní podpora poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, neprokázaly systematické pochybení u některé ze stavebních spořitelů, které by vedlo k zásadnímu porušování povinností, které jsou jim stanoveny zákonem o stavebním spoření.

Provedené vyhodnocení výsledků jednotlivých kontrol odhalilo zejména pochybení stavebních spořitelů plynoucí převážně z faktu, že ne vždy mají dostatek informací, aby mohly beze zbytku dostát svým zákonným povinnostem (např. z důvodu neznalosti údajů podléhajících bankovnímu tajemství, popř. ochraně osobních údajů, o dalších smlouvách o stavebním spoření účastníka stavebního spoření), příp. z nedostatečného nastavení jejich informačních systémů (např. v souvislosti s kontrolou, zda účastníkovi, který není občan České republiky, trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu, a s identifikací účastníků).

U penzijních společností výsledky kontrol v případech, kdy penzijní společnosti nedodržely své povinnosti stanovené v zákoně o doplňkovém penzijním spoření v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, případně předaly do informačního systému doplňkového penzijního spoření informace v rozporu s relevantním ustanovením zákona o penzijním připojištění, neprokázaly systematické pochybení u některé z penzijních společností, které by vedlo k zásadnímu porušování povinností, které jsou jim stanoveny zákonem o doplňkovém penzijním spoření, resp. zákonem o penzijním připojištění.

Provedené vyhodnocení výsledků jednotlivých kontrol odhalilo u některých penzijních společností porušení jejich povinností plynoucí především (jak penzijní společnosti uváděly ve svých zprávách o odstranění zjištěných nedostatků) z důvodů

¹² Ministerstvo využívá analytickou metodu vytěživání dat obsažených v informačních systémech stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření s cílem získat potenciálně užitečné údaje a informace k provedení kontrol (tzv. data mining).

nedostatečného nastavení jejich vlastních informačních systémů. To se projevilo hlavně v případech kontroly dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku a kontroly dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek. Další pochybení penzijních společností jsou zejména způsobena osobními chybami jednotlivců nebo skutečností, že ne vždy mají penzijní společnosti dostatek informací (s ohledem na bankovní tajemství, popř. ochranu osobních údajů), aby mohly beze zbytku dostát svým zákonným povinnostem.

Výše uvedenému nasvědčuje i relativně vysoké procento zjištěných nedostatků u penzijních společností, byť částečný vliv má i cílený výběr kontrolovaných případů.

Výsledky provedených kontrol byly ministerstvem využity k úpravě nastavení informačních systémů stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření a dále budou využity pro zpracování návrhů potřebných legislativních změn a zohledněny v metodice výkonu dozoru u stavebních spořitelén a u penzijních společnostích s cílem zajišťovat co nejlepší správu státem poskytované státní podpory stavebního spoření a státního příspěvku penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření. V souvislosti s potlačováním využití rodných čísel jako jedinečného identifikátoru fyzické osoby by měly mít přístup do základních registrů a vybraných agentových informačních systémů nejen stavební spořitelny (zákon č. 49/2020 Sb., účinný od 01.01.2021), ale i penzijní společnosti. Ministerstvo očekává, že tak dojde ke zlepšení identifikace účastníků ze strany těchto společností. Dalším výrazným přínosem pro zefektivnění kontroly nad poskytováním státní podpory v oblasti stavebního spoření a doplňkového penzijního připojištění by mohla být elektronizace a strojová čitelnost smluv a smluvní dokumentace.

Stavebním spořitelnám a penzijním společnostem by výsledky kontrol měly sloužit mj. jako zpětná vazba ke zlepšování dodržování povinností, které jim ukládá zákon o stavebním spoření, resp. zákon o doplňkovém penzijním spoření a zákon o penzijním připojištění.